

Yleisten Kirjastojen Konsortion toimintakertomus 2015

”perustamista, suunnittelua ja käytännön työtä”

**KON
SOR
TIO**

Yleisten Kirjastojen Konsortion toimintakertomus 2015

Konsortion työ on ollut vuoden 2015 aikana ”perustamista, suunnittelua ja käytännön työtä”. Tarkoitus on, että Konsortion toiminta saadaan pyörimään vuosien 2015 ja 2016 aikana niin, että konsortio voi vuoden 2017 alusta jatkaa omarahoitteisena yhteisten palvelujen tuottamista yleisille kirjastoille. Omarahoitteisuudella tarkoitetaan, että konsortion jäsenkunnat osallistuvat yleis- ja palvelukohtaisiin kustannuksiin.

Yhteisistä palveluista tärkeimmät ovat olleet vuoden 2015 aikana e-aineistotarjonnan laajentaminen painottuen e-kirjoihin ja e-lehtiin sekä aineiston kilpailutustoiminnan kehittäminen ja uudistaminen. Konsortio on myös seurannut aktiivisesti metatiedon tuottamisen uudistamisprosessin taustatyötä. Metatiedon uudistamisprosessi tulee tärkeäksi myös siksi, koska BTJ Finland Oy:n tarjoamat luettelointisopimukset ovat päättymässä 2017.

Rahoitus ja henkilöstöresurssit

Yleisten kirjastojen konsortio sai OKM hankerahoitusta vuodeksi 2015. Yksityiskohtaiset toimintamenot löytyvät toimintakertomuksen lopusta.

Hankerahoituksen avulla on palkattu yksi (1) kokopäiväinen suunnittelijainformaattikko, jona toimi Marja Hjelt. Lisäksi Helsingin kaupunginkirjasto – yleisten kirjastojen keskuskirjaston Hankinta- ja luettelointitoimiston toimistopäällikön Virva Nousiainen-Hiiren työajasta on käytetty noin 20 %. Konsortion toimintaan ovat osallistuneet myös aktiivisesti Kirjastot.fi:n päätoimittaja Matti Sarmela sekä tiedottaja Päivi Litmanen-Peitsala ja Yleisten kirjastojen keskuskirjaston johtava pääsuunnittelija Erkki Lounasvuori.

Konsortion toimintatavat vakiintuvat

Konsortio palveli jäsenkirjastojaan ohjausryhmän hyväksymän toimintasuunnitelman, ja kentältä saadun palautteen perusteella. Tärkeimmät toiminnan tavat ovat olleet tiedottaminen, kouluttaminen ja opastaminen.

Konsortiolta lähti vuoden aikana jatkuvasti lyhyitä ”pikatiedotteita” kirjastoille. Suurin osa suunnittelijan työajasta meni sähköpostilla asioista neuvomiseen ja opastamiseen kirjastoille.

Koulutukset pyrittiin pitämään pääsääntöisesti webinaareina, jotta ajankäyttö oli mahdollisimman tehokasta. Yleisesti ottaen voidaan todeta, että matkat maakuntiin olivat resurssien vuoksi vähäisiä, mutta konsortio käytti apunaan Skypea ja Adobe Connect Pro -etäkoulutusohjelmistoa. Näin konsortio pystyi neuvomaan / konsultoimaan kirjastoja mahdollisimman laajalti, nopeasti ja henkilökohtaisesti.

Konsortio neuvoi myös kirjastoja erilaisissa kilpailutuksissa, ja oli mukana suunnittelemassa ja antamassa yleisten kirjastojen substanssiasiantuntemusta kilpailutuksissa, jotka KL Kuntahankinnat Oy:n teki. Vuoden 2015 osalta Konsortio oli mukana lehtitilauksiin liittyvässä kilpailutuksessa.

Lisäksi Konsortio antoi asiantuntija-apua FinElib –konsortiolle heidän kilpailuttaessaan aineistoa, jotka koskivat myös yleisiä kirjastoja. Konsortio kilpailuttaa Kuntahankinnat Oy:n kanssa e-aineistoja tarvittaessa. E-aineistoihin liittyvät kilpailutukset ovat vielä kehittämistoimintaa, ja rutiineja tähän toimintaan ei ole.

Toiminta 2015

Tammikuu 2015

Yhteenveto

Koko vuoden kestänyt **Ellibs käyttöönnotto** Suomen yleisissä kirjastoissa aloitettiin heti vuoden alussa. Konsortio ohjeisti tilaamiseen ja avusti teknisten ratkaisuiden tekemiseen eli toimi tulkkina kirjaston ja Ellibsin teknisen tuen välillä. Vuoden aikana konsortio on erityisesti vaikuttanut siihen että käyttöönottoa edistettiin järjestyksessä, eikä kukaan jäänyt vahingossa hännille.

Lisäksi konsortio teki käyttönoton opastuksen jokaiselle konsortioon kuuluneelle kirjastolle/kimpalle. Näiden lisäksi on Ellibsin käyttönotosta järjestetty muutama valtakunnallinen yhteistilaisuus.

Tammikuussa aloitettiin myös **Koko Kansa Lukee** –hankkeen suunnittelu ja neuvottelut kustantajille. Kyseessä on valtakunnallinen e-lukemistapahtuma, joka toteutui syyskuussa. Hanke työllisti konsortiota ja Kirjatot.fi –toimistoa koko kevään.

Hublet tablettijärjestelmän testaus alkoi myös tammikuussa. Helsingin kaupunginkirjaston kahden toimipaikan lisäksi mukana oli Seinäjoki. Tavoitteena oli saada kirjastoille helposti tabletit yleisökäyttöön. Näihin yleistokäytön tabletteihin neuvoteltiin myös sisältöjä valmiiksi muun muassa Itasanomat, Iltalehti ja pelejä. Tämä testaaminen on edelleen työn alla (4/2016). Helsinki jatkaa testaamista, mutta Seinäjoen testi päättyi teknisiin ongelmiin, joita Hublet pyrkii ratkaisemaan.

Koulutukset

15.1.2015 Hankintapäivä, Helsinki, valtakunnallinen (MH, VNH, AJ, PLP)

Kokoukset / Palaverit

8.1.2015 Sähköisten sisältöjen ydinryhmä (MH, VNH, AJ, EL, MS, PLP, Aija Laine,)

14.1.2015 Tapaaminen FinElibin kanssa, Pasila (MH, VNH)

27.1.2015 Kuntahankinnat Oy, valtakunnallisen lehtikilpailutus (VNH)

29.1.2015 Keskuskirjastokokous, osallistuminen (VNH)

Helmikuu 2015

Yhteenveto

Helmikuussa Konsortio työsti yhteistyössä TNS –gallupin kanssa kyselyä: E-aineistot ja kansalaiset. Helmikuussa jatkettiin myös keskustelua Onevision ja Aranu -tuotantoyhtiön kanssa kotimaisten elokuvien streamauspalvelusta. Syksyllä 2015 keskustelu jatkui myös Nordisk Filmin kanssa. Keskustelut jatkuvat edelleen (4/2016).

Lisäksi konsortio sai tietoonsa Ebscon tarjoamasta Flibster –palvelusta ja siihen perehdyttiin tarkemmin, sillä kyseessä on Zinioon nähden vaihtoehtoinen lehtipalvelu, joka ei ollut mukana kilpailutuksessa. Flibster -palvelusta tiedotettiin myös konsortioon kuuluvilla kirjastoille.

Lisäksi konsortio avusti valtakunnallisen lehtiaiheiston kilpailutuksen valmisteleminen yhteistyössä KL Kuntahankinnat Oy:n kanssa.

Kokoukset / Palaverit

- 3.2.2015 TNS Gallup (MH & VNH)
- 11.2.2015 FinELib strategia (VNH)
- 12.2.2015 Ebsco – Flibster (MH & VNH)

Maaliskuu 2015

Yhteenvedo

Maaliskuu oli pitkälti konsortiokokoukseen valmistautumista sekä yhteydenpitoa kirjastoihin. Myös lehtikilpailutus työllisti. Maaliskuu oli myös talvilomakuukausi.

Esiintymiset / Esitelmät

13.3.2015 E-kirjat yleisiin kirjastoihin – hankinnan rakenteiden ja palveluiden kehittäminen / Tampereen yliopisto – Informaatiotutkimuksen laitos (VNH)

Kokoukset

- 9.3.2015 Kirjastopäivien suunnittelukokous (MH & VNH)
- 18.3.2015 Keskuskirjastotehtävät, hankkeet ja hankinta (VNH, EL, Tuula Haavisto)
- 25.3.2015 Konsortion ohjausryhmän kokous (MH, VNH, Tuula Haavisto, asiantuntijoina EL, MS)

Huhtikuu 2015

Yhteenvedo

Huhtikuussa jatkettiin Ellibs-kaupan kehittämistä, ja samalla aloitettiin e-aineistotilausten integroiminen kirjastojärjestelmiin. Tämä kehittämistyö jatkuu edelleen. Huhtikuussa pidettiin myös yhteyttä kustantajiin Kustannusyhdistyksen kehittämisryhmässä pidetyssä alustuksella.

Kokoukset / Palaverit

- 1.4.2015 Yleisten kirjastojen e-aineistotilanteen päivitys Jukka Relanderille (VNH & Anna-Maria Soininvaara)
- 9.4.2015 Tapaaminen FinELibin kanssa (MH & VNH)
- 16.4.2015 FinELib Aineistopäivä (MH)
- 21.4.2015 Sähköisten sisältöjen ydinryhmä (VNH, MH, PLP, EL, MS, AJ, Aija Laine, Anna-Maria Soininvaara)
- 24.4.2015 Uudenmaan kirjastojen yhteistyö, Porvoo (MH & VNH)
- 29.4.2015 Kohti uutta kirjastolakia (MH)

Esiintymiset / Esitelmät

- 14.4.2015 Slovenialaiset kirjastoalan opiskelijat vierailulla, konsortion toiminnan esittely (MH)
14.4.2015 Satakunnan maakuntakirjastopäivä – Pori : E-aineistojen yhteishankinta ja Yleisten kirjastojen konsortion palvelut (VNH)
16.4.2015 YKN kokous Jyväskylä osallistuminen (VNH) ja puheenvuoro liittyen metatietoon, jonka yhteydessä esiteltiin myös Konsortiota
21.4.2015 Kustannusyhdistyksen kehittämisryhmän kokous, alustus e-kirja yleisissä kirjastoissa (MH)

Toukokuu 2015

Yhteenveto

Toukokuussa konsortio aloitti Vioppe-ohjelmointikurssien neuvottelut, samoin avattiin keskustelu 101 Kirjaa itsenäisyyden juhlavuosihankkeesta YLE:n ja Kansalliskirjaston kanssa. Lisäksi oli esiintyminen Naplen e-Book Working Groupissa kertomassa Suomen e-kirjatilanteesta.

Koulutukset

19.-21.5.2015 Aluehallintovirastojen e-aineistokoulutukset Lahdessa, Kouvolassa ja Lappeenrannassa (MH)

Kokoukset / Palaverit

- 11.5.2015 Kirjastolaki uudistuu (MH)
12.5.2015 Koko Suomi Lukee suunnittelupalaveri (MH, VNH, PLP)
21.5.2015 101 Kirjaa hankkeen suunnittelupalaveri Ylen kanssa (VNH & PLP)
26.5.2015 Kirjastot.fi ohjausryhmä : Yleisten kirjastojen konsortio, kuvailutietoprosessi, eKirjasto (VNH)

Esiintymiset / Esitelmät

6.-7.5.2015 NAPLE e-Book Working Group. E-book in public libraries in Finland (MH).

Kesäkuu 2015

Yhteenveto

Kesäkuussa valmistauduttiin Kirjastopäiviin sekä kesän konsortioasioiden peruspäivystykseen. LM Information ilmaisi halunsa lähteä neuvottelemaan eMagz palvelun etäkäytöstä ja sen pilotoinnista HelMet kirjastojen kanssa. Lisäksi Koko kansa lukee kampanjaan valmistautumista.

Esiintymiset / Esitelmät

10.-12.6.2015 Kirjastopäivät, Seinäjoki / E-aineistojen yhteiskilpailutus – mitä konsortiolla mielessä (MH)

Elokuu 2015

Yhteenveto

Konsortion toiminta käynnistyi toden teolla kesälomakauden jälkeen. Kuukausi keskittyi Koko Kansa Lukee kampanjaan liittyvään tiedottamiseen ja markkinointimateriaalin jakoon.

Elokuussa alkoi nousta pakolaiskysymys esiin, ja siihen liittyvää taustainformaation aloitettiin keräämään yhteistyössä Kirjastot.fi:n kanssa.

Kokoukset / Palaverit

26.8.2015 Tapaaminen FinELibin kanssa (MH & VNH)

Syyskuu 2015

Yhteenveto

Syyskuussa Konsortio kävi seurantaneuvotteluja e-kirjoista ja e-lehdistä eri kustantajien kanssa.

Pakolaistilanteen noustessa voimakkaasti Suomessa, aloitettiin myös neuvottelut lehtipalvelun tuottajien kanssa. Neuvottelujen tavoitteena oli että kirjaston lisenssillä voidaan jakaa aineistot tiettyihin määriteltyihin vastaanottokeskuksiin.

Koska vastaanottokeskusten tietotekniset ratkaisut olivat heikot, Konsortio teki yhteistyötä paikallisten kirjastojen ja Elisan kanssa. Mobiilireitittimet ja e-lehdet saatiin SPR:n vastaanottokeskuksiin. Koordinoinnin hoiti Yleisten kirjastojen konsortio ja Kirjastot.fi.

eMagz etäkäytön pilotointineuvottelut alkoivat, ja Yleisten kirjastojen konsortio oli mukana neuvotteluissa, jotta alusta asti huomioitaisiin valtakunnalliset tarpeet ja poikkeavuudet pääkaupunkiseudun käyttämästä tekniikasta ja asiakaskäytöstä.

Syyskuussa vietiin läpi myös Koko Kansa Lukee tapahtuma. Vielä syyskuussa tuli kampanjan sivutuote: E-lukupiste –rollup, joka suunniteltiin yhteistyössä Kirjastot.fi:n graafikon kanssa. Tämä Roll-up oli kirjastojen tilattavissa.

Kampanjat

7.-27.9. Koko Kansa Lukee tapahtuma. Kirjastoiden opastus, tiedotteet yms. materiaalit. Ellibs palvelun toiminnan tarkkailu ja teknisten ongelmien ratkaisu.

Koulutus

3.9. Ellibs-webinaari, valtakunnallinen

Kokoukset / Palaverit

1.9. Otavan digimateriaalit (MH & VNH)

14.9 eMagz etäkäyttö (MH)

30.9. FinELibin ohjausryhmä (VNH)

Lokakuu 2015

Yhteenveto

Lokakuun osalta suurin työllistäjä oli Zinio tilausten uusinta. Uusinnan yhteydessä tehtiin hinnoittelun tarkistaminen ja esille tulleen epäkohdan korjaaminen. Tämä vaati neuvottelun taustamateriaaliksi tarvittavien aineistojen keräämisen ennen varsinaisia neuvotteluja. Neuvotteluja käytiin LM Information Oy ja KL Kuntahankinnat Oy:n kanssa. Lisäksi aineiston päämies kävi Helsingissä keskustelemassa tilanteesta.

KL Kuntahankinnat Oy:n solmima puitesopimus avattiin hinnoittelun osalta ja se korjattiin. Yleisten kirjastojen konsortion ajamana puitesopimushintaan saatiin 45 % alennus vuodelle 2016. Tässä korostui erityisesti yhteishankintojen merkitys puitesopimuksen ehtojen noudattamisen valvonnassa ja korjaamisessa.

Esiintymiset / Esitelmät

24.10.2015 Konsortion esittelyä kirjamessuilla Kirjastoseuran messuosastolla (MH)

28.10.2015 Tekijänoikeuskysymykset kirja-alalla Tekijänoikeusjärjestelmän toimivuuden arviointi Suomessa, yleisten kirjastojen puheenvuoro (VNH)

Kokoukset / Palaverit

6.10.2015 Kirjastoseura, Kuntaliitto ja e-aineistot. E-aineiston päivityspalaveri (MH, VNH ja PLP)

7.10.2015 Barney Allan / RBDigital (Zinio) (MH, VNH)

12.10.2015 Rockaway evaluoinnin järjestämispalaveri (MH)

13.10.2015 Konsortion ohjausryhmän kokous (MH, VNH, sekä asiantuntijoina EL ja MS)

14.10.2015 101 kirjaa itsenäisyyden juhluvuoden hankkeen toteuttamispalaveri Kansalliskirjaston kanssa (VNH & PLP)

22.10.2015 Monikielinen kirjasto ja pakolaistilanne – tilanne & suunnittelupalaveri OKM (VNH & Tuula Haavisto)

23.10.2015 7.10. Barney Allan / RBDigital (Zinio) (MH, VNH)

26.10.2015 Keskuskirjastotoiminta (VNH, EL, MS, Anna-Maria Soininvaara ja Tuula Haavisto)

28.10. 2015 Nordisk Film ja elokuvien streemaus (MH)

30.10.2015 Palaveri FinELibin kanssa PressReaderin tarjoamisesta Yleisille kirjastoille. (MH & VNH)

Marraskuu 2015

Yhteenveto

Marraskuussa perustettiin Rockway palvelun testiryhmä ja aloitettiin aineiston lisensiointineuvottelut. Toimenpiteinä olivat lähestymiskirje kirjastoille, jossa esiteltiin palvelu jäsenten keruu, tunnusten tekeminen ja jakaminen, ryhmän ohjeistus, raportin kokoaminen. Neuvottelut jatkuvat helmikuussa 2016, testikäyttö kevään aikana mahdollisesti Helsingin lisäksi Porvoossa ja Oulussa.

Keskustelut isojen kustantajien kanssa avattu 101 Kirjaa itsenäisyyden vuoden juhlavuosikampanjasta. Konsortio oli toista kertaa peräkkäin mukana Mediapäivillä. Mediapäivä on Suomen suurin media-alan konferenssi, joka keskittyy media-alan tulevaisuuteen.

Marraskuussa 2.11.2015 lähetettiin kirje niille noin 85 kunnalle/kirjastolle, jotka eivät vielä olleet konsortion jäseniä. Tuloksena oli 6 liittynyttä kuntaa.

Esiintymiset / Esitelmät

25.11.2015 Mediapäivä (MH): Sähkökirjan kuluttajaprofiili

Kokoukset / Palaverit

3.11.2015 Palaveri KL Kuntahankintojen ja LM Infomation Oy:n kanssa (Zinio hinnoittelu) (MH & VNH)

3.11.2015 Palaveri FinElibin kanssa (MH & VNH)

3.11.2015 Palaveri PressReader (MH & VNH)

23.11.2015 Palaveri Bonnier Oy (101 Kirjaa) (VNH & PLP)

23.11.2015 Palaveri Otava Oy (101 Kirjaa) (VNH & PLP)

Joulukuu 2015

Yhteenvedo

Joulukuussa pidettiin muun muassa tanskalaisten kanssa skypepalaveri e-aineiston jakelusta yleisissä kirjastoissa. Lisäksi käytiin lävitse Kirjastot.fi:n sekä Keskuskirjaston kanssa mitä tapahtui vuonna 2015, ja miten vuotta 2016 suunnitellaan ja aikataulutetaan.

Työpöydällä oli myös edelleen eMagz etäkäytön lisensiointi ja tekniset ratkaisut kansallisella tasolla. Erilaiset kirjastojärjestelmät tuovat palvelun toteutuessaan haasteita, jotka huomioidaan heti palvelunpilotoinnin yhteydessä.

eÄänikirjojen pitkään työn alla oleva pilotti varmistui joulukuussa vuonna 2016 pidettäväksi. Tavoitteena on että, e-äänikirjat ovat kaikkien kirjastoiden käyttöönotettavissa vuoden 2017 alusta. Neuvottelut jatkuvat vuoden 2016 puolella teknisen toteutuksen ja hinnoittelun osalta.

Kokoukset / Palaverit

3.12.2015 ATT työryhmä : E-aineiston käyttöoikeudet ja niiden huomioiminen metatiedoissa (MH)

4.12.2015 Onevison (kotimaisten elokuvien streamaus) (MH)

9.12.2015 Tanskan e-kirjatilanne (Skype) (MH, MS, EL)

14.12.2015 LM Information : eMagz lisensiointi (MH & VNH)

16.12.2015 Otava ja Ellibs : Otavan e-äänikirjojen streamaus Ellibs-kirjastossa. (MH, MS, VNH)

17.12.2015 ATT työryhmä : E-aineiston käyttöoikeudet ja niiden huomioiminen metatiedoissa (MH)

18.12.2015 Konsortion vuoden 2015 läpikäynti ja 2016 suunnittelu (MH, VNH, PLP, EL, MS ja Tuula Haavisto).

Henkilöistä käytetyt lyhenteet:

MH = Marja Hjelt

VNH = Virva Nousiainen-Hiiri

EL = Erkki Lounasvuori

PLP = Päivi Litmanen-Peitsala

MS = Matti Sarmela

AJ = Anu Jäppinen

HELSINGIN KAUPUNKI

KAUPUNGINKIRJASTO

Talousyksikkö

Määrärahan käyttö

Konsortio 2

Vuosi	2 015
Projektihenkilöt	21 340,02
Sijaiset	25 948,96
Henkilöstökulut	15 681,03
Muut toimistopalvelut	80,96
Tele- ja puhelinpalvelut	
Majoituspalvelut	326,73
Ravitsemuspalvelut	374,65
Henkilöstön matkakulut	492,25
Verottomatpäivärahat	274,50
Henkilöstön koulutus	190,00
Muut koulutus- ja kulttuuripalvelut	2 034,28
Audio- ja videotallenteet	1 256,00
Koneet ja työvälineet	71,31
Käyttö	<u>68 070,69</u>